Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Inre säkerhet | Inrikesministeriets publikationer 2019:4

Säkerhet överallt – nationella riktlinjer för lokal och regional säkerhetsplanering

Inrikesministeriets publikationer 2019:4

Säkerhet överallt

nationella riktlinjer för lokal och regional säkerhetsplanering

Inrikesministeriet, Helsingfors 2019

Inrikesministeriet

ISBN PDF: 978-952-324-244-9

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2018

Presentationsblad

Utgivare	Inrikesministeriet		18.1.2018
Författare	arbetsutskottet inom styrgruppen för den inre säkerheten		
Publikationens titel	Säkerhet överallt nationella riktlinjer för lokal och regional säkerhetsplanering		
Publikationsseriens namn och nummer	Inrikesministeriets publikationer 2019:4		
Diarie-/ projektnummer	SMDno-2018-411	**Tema**	Inre säkerhet
ISBN PDF	978-952-324-244-9	**ISSN PDF**	2490-077X
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-244-9		
Sidantal	32	**Språk**	svenska
Nyckelord	Inre säkerhet, säkerhetsplanering, samarbete		

Referat

Den 5 oktober 2017 fattade statsrådet ett principbeslut om strategin för den inre säkerheten ”Ett bra liv – en trygg vardag”. Dessa nationella riktlinjer för säkerhetsplanering är en del av verkställandet av åtgärdshelhet 7 (landskapens och kommunernas säkerhetsarbete) i strategin. Målet med riktlinjerna är att främja och harmonisera det dagliga säkerhetsarbetet på lokal och regional nivå.

Säkerhetsplanering är en långsiktig, systematisk och koordinerad process där olika säkerhetsfrågor på lokal eller regional nivå löses genom samarbete mellan olika aktörer. Genom säkerhetsplanering förebyggs och bekämpas olyckor och olycksfall, brott och störningar, samtidigt som människors känsla av säkerhet förbättras.

Riktlinjerna för säkerhetsplanering består av två delar. I den allmänna delen beskrivs förfaringssätten, olika aktörers ansvar och god praxis inom säkerhetsplanering. På åtgärdskorten beskrivs sådana åtgärder och mål inom säkerhetsplanering som är konkreta, gäller nuvarande eller kommande nationella utmaningar, det finns information om och kan ha stor effekt i säkerheten på lokal nivå. Åtgärdskorten är: minska ungdomsbrottsligheten, öka boendetryggheten för äldre människor, minska partnervåldet, främja goda befolkningsrelationer, förebygga säkerhetsproblem till följd av alkohol och säkerhet i offentliga utrymmen.

Förläggare	Inrikesministeriet
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi

Kuvailulehti

Julkaisija	Sisäministeriö		18.1.2018
Tekijät	Sisäisen turvallisuuden ohjausryhmän työvaliokunta		
Julkaisun nimi	Turvallisuutta kaikkialla paikallisen ja alueellisen turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Sisäministeriön julkaisuja 2019:4		
Diaari/hankenumero	SMDno-2018-411	**Teema**	sisäinen turvallisuus
ISBN PDF	978-952-324-244-9	**ISSN PDF**	2490-077X
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-244-9		
Sivumäärä	32	**Kieli**	ruotsi
Asiasanat	Sisäinen turvallisuus, turvallisuussuunnittelu, yhteistyö		

Tiivistelmä

Valtioneuvosto teki 5.10.2017 periaatepäätöksen sisäisen turvallisuuden strategiasta "Hyvä elämä – turvallinen arki". Nämä turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset ovat osa strategian toimenpidekokonaisuuden 7 (maakuntien ja kuntien turvallisuustyö) toimeenpanoa. Linjausten tavoitteena on edistää ja yhdenmukaistaa arjen turvallisuustyötä paikallis- ja aluetasolla.

Turvallisuussuunnittelu on pitkäjänteinen, järjestelmällinen ja koordinoitu prosessi paikallis- tai aluetason turvallisuuskysymysten ratkaisemiseksi eri toimijoiden yhteistyönä. Turvallisuussuunnittelulla ennalta ehkäistään ja torjutaan onnettomuuksia ja tapaturmia, rikoksia sekä häiriöitä ja parannetaan ihmisten turvallisuuden tunnetta.

Turvallisuussuunnittelun linjaukset koostuvat kahdesta osiosta. Yleisessä osiossa kuvataan turvallisuussuunnittelun menettelytapoja, eri toimijoiden vastuita ja hyviä käytäntöjä. Toimenpidekorteissa kuvataan sellaisia turvallisuussuunnittelun toimenpiteitä ja tavoitteita, jotka ovat konkreettisia, koskevat tämänhetkisiä tai nousevia kansallisia haasteita, niistä on saatavilla tietoa ja niillä on mahdollisuus saada aikaan suuri vaikuttavuus paikallistason turvallisuudessa. Toimenpidekortit ovat: nuorten rikollisuuden vähentäminen, ikääntyneiden asumisen turvallisuuden kehittäminen, lähisuhdeväkivallan vähentäminen, hyvien väestösuhteiden edistäminen, alkoholista johtuvien turvallisuushaittojen ennaltaehkäisy ja julkisten tilojen turvallisuus.

Kustantaja	Sisäministeriö
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi

Innehåll

1 **Allmänt om säkerhetsplanering** ... 6
Inledning ... 6
Vad är säkerhetsplanering? ... 8
Nyttan med säkerhetsplanering ... 10
Säkerhetsplanering förutsätter stark samordning ... 12
Säkerhet är välfärd, välfärd är säkerhet ... 14
Landskapets uppgifter i säkerhetsplaneringen ... 16

2 **Åtgärdskort** ... 18
Minska brottsligheten bland unga ... 19
Förbättra de äldres boendesäkerhet ... 22
Minska våldet i nära relationer ... 24
Främja goda relationer mellan befolkningsgrupper ... 26
Förebygga säkerhetsproblem som orsakas av alkohol ... 28
Säkerheten i offentliga rum ... 30

Begrepp ... 32

1 Allmänt om säkerhetsplanering

Inledning

Syftet med de nationella riktlinjerna för säkerhetsplanering är att styra och stödja säkerhetsplaneringen i kommunerna, de ekonomiska regionerna och de planerade landskapen. Riktlinjerna grundar sig på statsrådets principbeslut om strategin för den inre säkerheten (5.10.2017) och genomförandet av åtgärdshelhet 7: *Landskapens och kommunernas säkerhetsarbete* i strategin.

Riktlinjerna för säkerhetsplanering har godkänts av den tvärsektoriella styrgruppen för strategin för den inre säkerheten 5.12.2018[1].

Målet med säkerhetsplanering är att förebygga och avvärja olyckor och olycksfall, brott och störningar och att öka trygghetskänslan bland människorna. Säkerhetsplanering har utförts i Finland sedan 1999, då statsrådet i sitt principbeslut om det nationella programmet för brottsförebyggande rekommenderade att lokala program för brottsförebyggande tas i bruk. Sedan 2004 har säkerhetsplaneringen genomförts som ett bredare regionalt och lokalt arbete kring all säkerhet i vardagen och som ett led i programmen för inre säkerhet. Genomförandeperioden för det senaste programmet för inre säkerhet gick ut 2015.

Ordnandet av säkerhetsplaneringen bör utvecklas av flera olika skäl. Säkerhetsplanering är inte en lagstadgad verksamhet och läget varierar kraftigt mellan olika kommuner och regioner i Finland. Verksamheten har inte utvecklats på ett harmoniserat sätt, vilket har ökat ojämlikheten mellan invånarna i områdena när det gäller säkerheten och tillgången till säkerhetstjänster. Statsrådets stöd och mål för säkerhetsarbetet på det regionala och lokala

1 I styrgruppen ingår företrädare för justitieministeriet, finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, försvarsministeriet, Tullen, Finlands Kommunförbund, Polisstyrelsen, Finlands Näringsliv, Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland, Finlands Röda Kors, SOSTE rf samt polis-, räddnings-, migrations- och gränsbevakningsavdelningarna och enheten för internationella frågor vid inrikesministeriet.

planet har varit splittrade, fokuserade på högre nivåer och bundna till de olika ministeriernas ansvarsområden, vilket försvagat deras effekt. I Finland pågår som bäst en omfattande förvaltningsreform som medför en ny regionförvaltningsnivå, landskapet, som kommer att tilldelas dels betydande direkt säkerhetsrelaterade uppgifter, dels uppgifter av central betydelse för säkerheten. Det är viktigt att säkerhetsverksamheten i landskapen planeras och genomförs så att den stärker den nationella samordningen av det regionala och lokala säkerhetsarbetet och stöder det lokala säkerhetsarbetet.

Eftersom säkerhetsplanering inte är en lagstadgad verksamhet är de här riktlinjerna inte juridiskt förpliktande för kommunerna eller de planerade landskapen, utan avsikten är att de ska utgöra en anvisning och ett stöd för verksamheten på lokal och regional nivå. Ministerierna genomför ändå de mål och åtgärder som godkänts i riktlinjerna i förhållande till kommunerna och landskapen, till exempel genom att implementera gemensamma verksamhetsmodeller och föra sektorvisa förhandlingar, såsom förhandlingar med räddningsväsendet och social- och hälsovårdsväsendet samt regionutvecklingsdiskussioner. Dessutom ansvarar ministerierna för att deras underlydande ämbetsverk följer de här riktlinjerna.

Regionförvaltningsverken har bland annat i uppgift att främja säkerhetsplaneringen inom den regionala och lokala förvaltningen. Den uppgiften genomför regionförvaltningsverken utifrån de här riktlinjerna tills den eventuella regionförvaltningsreformen träder i kraft. Före landskapsreformen ska tätt samarbete bedrivas med landskapsberedningsorganisationerna och andra aktörer på det regionala planet så att arbetets kontinuitet säkerställs efter reformen.

Riktlinjerna för säkerhetsplanering består av två delar. *Den allmänna delen* beskriver förfaranden, de olika aktörernas ansvar och god praxis. Åtgärdskorten beskriver åtgärder och mål som är gemensamma för hela riket. De lokala och regionala säkerhetsplanerna bör genomföra målen och åtgärderna enligt korten och även egna åtgärder utifrån lokala behov. Källor för åtgärdskorten är förutom strategin för den inre säkerheten även statsrådets övriga centrala program och beslut som gäller säkerheten i vardagen och som har en lokal eller regional dimension i genomförandet. Exempel på sådana är *Trygga tillsammans* – det nationella programmet för förebyggande av brottslighet 2016–2020, *M*ålprogrammet för förebyggande av *olycksfall i hemmen och på fritiden* 2014–2020, *Det nationella programmet för främjande av barn och ungas trygghet 2018–2025* samt åtgärdsprogrammet Ett säkert liv för äldre *(2018)*.

Åtgärdskortens teman och åtgärder har definierats så att de är konkreta och gäller aktuella eller kommande nationella utmaningar. Det finns information att få om dem och åtgärderna kan ha stor effekt på den lokala säkerheten.

Åtgärdskorten publiceras på portalen för inre säkerhet (www.sisainenturvallisuus.fi), där de är tillgängliga för alla aktörer som ansvarar för säkerhetsplaneringen. Korten uppdateras regelbundet. Vid behov kan nya åtgärdskort läggas ut på portalen.

Vad är säkerhetsplanering?

Säkerhetsplanering är en långsiktig, systematisk och samordnad process för lösning av säkerhetsfrågor på lokal eller regional nivå i samarbete mellan olika aktörer. Termen ”säkerhetsplanering” avser förutom planeringen av gemensam verksamhet också den egentliga verksamheten som genomförs på basis av planeringen.

I säkerhetsplaneringen avtalar aktörerna i området inom ramen för nätverkssamarbete om åtgärder som vidtas gemensamt eller separat i syfte att lösa eller minska identifierade säkerhetsproblem. Genom säkerhetsplaneringen styrs kommunens och de planerade landskapens säkerhetsarbete, främjas utnyttjandet av gemensamma resurser och säkerställs att de olika aktörerna jobbar för samma mål och att överlappningar kan undvikas.

Säkerhetsplaneringen utgår från människorna och befolkningen. Målet är att förbättra säkerheten för invånarna och sammanslutningarna i området och att öka deras trygghetskänsla.

Säkerhetsplanen består av åtminstone följande delar:

Omvärldsanalys

Som grund för säkerhetsplanen görs en bedömning av säkerhetsläget för befolkningen i området (kommunen, den ekonomiska regionen eller landskapet) och dess prognostiserade utveckling under planens genomförandeperiod. Bedömningen görs i brett samarbete mellan olika aktörer i området, bland annat de kommunala myndigheterna, polisen, räddningsväsendet, näringslivet, övriga säkerhetsmyndigheter, läroanstalter, högskolor och organisationer. Bedömningen ska kunna upprepas när följande plan görs upp så att säkerhetsplanerna bildar en obruten följd och kan jämföras med varandra. Bedömningen ska vara faktabaserad och till stöd för den kan man utöver statistiska data och forskningsdata skaffa information från invånarna till exempel genom workshopar för säkerhetsplanering eller säkerhetsenkäter. Dessutom ska bedömningen på bred basis ange resurserna hos de olika aktörerna i området när det gäller att åtgärda och förebygga säkerhetsproblem. Aktörerna består förutom av myndigheter och producenter av omsorgstjänster också av näringslivet, organisationer och läroanstalter.

I omvärldsanalysen identifieras de centrala säkerhetsproblemen och utmaningarna samt de fenomen som kan försämra säkerheten i dagsläget eller inom en nära framtid, om de inte åtgärdas nu.

De planerade landskapen åläggs (RP 15/2017) bland annat uppgiften att organisera sektorsövergripande bevakning samt bedömning av omvärldsförändringar som påverkar säkerheten och av regionalt betydande risker. Landskapets bedömning kan utnyttjas för omvärldsanalysen i kommunens och den ekonomiska regionens säkerhetsplan.

Åtgärder och mål

Åtgärder tas fram för att lösa de identifierade säkerhetsproblemen och utmaningarna. Åtgärderna är säkerhetsplanens viktigaste innehåll. För åtgärderna fastställs *mål, ansvariga parter, indikatorer* och *tidsplan*. Åtgärderna ska vara konkreta och praktiska så att man kan följa och utvärdera genomförandet av dem. Säkerhetsplanering är inte alltid den optimala lösningen utan bör tillämpas endast på centrala problem som kan och måste påverkas effektivt genom förebyggande samarbete.

För varje åtgärd anges vanligen både en huvudansvarig part och flera andra ansvariga parter. Målet är då att de olika ansvariga parternas kompetens, resurser, behörigheter och andra styrkor i samverkan har större genomslag än om bara en aktör åläggs att lösa problemet. På så sätt producerar säkerhetsplanen också genuint mervärde och är inte endast en samling av de lokala säkerhetsaktörernas egna åtgärder. Nedtecknandet av åtgärder visar också vad de olika aktörerna kommit överens om sinsemellan.

Den part som har huvudansvaret för en åtgärd ansvarar för att ordna det samarbete som genomförandet kräver. Till exempel myndigheter, organisationer, näringslivet eller läroanstalter kan utses till ansvariga och huvudansvariga parter. Högskolornas FoU-arbete kan stödja genomförandet av åtgärderna och nätverkssamarbetet.

Behandling, tidsplan och uppföljning

Grundenheten i säkerhetsplaneringen är kommunen, som också har huvudansvaret för planeringen. I beredningen och genomförandet deltar även andra aktörer i området på bred basis.

Säkerhetsplaner kan också upprättas av en ekonomisk region eller ett landskap. Det lönar sig att göra upp en säkerhetsplan för en ekonomisk region till exempel när flera kommuner inom regionen inte ensamma har resurser att ordna samarbete inom ramen för säkerhetsplaneringen. Syftet med landskapens säkerhetsplaner beskrivs närmare under punkten Landskapets uppgifter i säkerhetsplaneringen, s. 11.

Om säkerhetsplaner upprättas av flera än en aktör i ett och samma område, till exempel av både kommunen och landskapet, ska man se till att planerna på de olika nivåerna inte överlappar varandra eller är inkonsekventa sinsemellan. Landskapens säkerhetsplaner bör stödja kommunernas säkerhetsplanering och genomförande av säkerhetsåtgärder genom att styra landskapets resurser och kunnande till stöd för de lokala aktörerna.

Säkerhetsplanen ska godkännas av det behöriga organet (fullmäktige, styrelsen eller tjänstemannaledningen) i kommunen, den ekonomiska regionen eller landskapet. Organet ansvarar för den regelbundna uppföljningen av genomförandet av planen. Säkerhetsplanen ska skickas för kännedom åtminstone till fullmäktige. När säkerhetsplanen upprättas för en ekonomisk region ska man försäkra sig om att de involverade kommunerna tillräckligt tydligt avtalat sinsemellan om beslutsfattandet, ansvaret och resurserna.

När det gäller åtgärderna i säkerhetsplanen bör man följa upp både genomförandet av dem (processindikator) och de säkerhetsproblem man försöker påverka genom dem (effektindikator). Säkerhetsarbetets utfall kan också utvärderas med hjälp av ett verktyg för självutvärdering.

Säkerhetsplanen godkänns för en bestämd tid.

Säkerhetsplanen genomförs i kommunen eller landskapet som en del av verksamhets- och ekonomiplaneringen inom ansvarsområdena. Övriga ansvariga parter genomför planen samarbetsbaserat så att de åtgärder som de ansvarar för utgör en del av deras verksamhets- och ekonomiplanering. Därför ska man i beredningen av planen lägga särskild vikt vid att de organisationer som utsetts till ansvariga parter innan planen godkänns internt har beslutat delta i genomförandet och anvisat behövliga resurser.

Nyttan med säkerhetsplanering

De olika aktörerna i säkerhetsplaneringen har olika lagstadgat ansvar eller andra mål för säkerheten för befolkningen i området. Till exempel kan en myndighet ha i uppgift att främja befolkningens välfärd eller förhindra brott, medan en organisation kan ha ett mål för att förbättra levnadsförhållandena för en viss befolkningsgrupp. Säkerhetsplaneringen är en verksamhetsform som ger aktörerna möjlighet att ömsesidigt använda varandras resurser och kompetens för att nå sina egna mål.

Även om säkerhetsplaneringen inte är en lagstadgad uppgift för någon aktör är den för många ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt att sköta olika lagstadgade uppgifter antingen helt eller delvis. Därför ska säkerhetsplaneringen inte betraktas som en separat

eller extra uppgift, utan den relaterar till skötseln av de egna ordinarie uppgifterna. Med hjälp av effektivare samordning kan också onödiga överlappningar, missförstånd och slösande av resurser undvikas. Samarbetet erbjuder möjlighet att dela kunskap och lära sig av andra, vilket i bästa fall leder till allt mer kreativa problemlösningar.

- För **kommunen** är säkerhetsplaneringen ett verktyg för att ordna de uppgifter som syftar till att främja invånarnas säkerhet. Enligt kommunallagen ska kommunen främja sina invånares välfärd och sitt områdes livskraft samt ordna tjänsterna för sina invånare på ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart sätt.

Säkerheten utgör en grund för välfärden. Välfärd kan inte uppnås utan säkerhet. Säkerhet innebär också social hållbarhet. Därför är det kommunens uppgift att främja invånarnas säkerhet som ett led i främjandet av välfärden. Säkerheten är också en konkurrenskrafts- och kostnadsfaktor för näringslivet, och därmed är säkerheten i kommunen och ett mer vidbrett område nära förknippad med områdets ekonomiska rykte, livskraft och tillväxtförmåga. Genom proaktivt säkerhetsarbete kan man spara kommunen pengar, eftersom det ofta är mångdubbelt dyrare att åtgärda skador som orsakas av olyckor, olycksfall och brott än att förebygga dem.

- För **säkerhetsmyndigheterna** ger säkerhetsplaneringen möjlighet att sköta de lagstadgade uppgifterna i samarbete med andra. Till exempel enligt polislagen ska polisen förebygga brott och upprätthålla säkerheten i samarbete med andra myndigheter samt med sammanslutningar och invånarna. Räddningsverket ska inom sitt område sköta förebyggandet av bränder och andra olyckor, vilket i praktiken förutsätter samarbete med andra.

Säkerheten har också stor betydelse för de grundläggande och mänskliga rättigheterna. I praktiken innebär invånarnas säkerhet att olika grundläggande och mänskliga rättigheter tillgodoses i vardagen: rätt till liv och hälsa, rätt till egendomsskydd, fri rörlighet, yttrandefrihet och rätt till språk, övertygelse och kultur. Tillgodoseendet av rättigheterna påverkas förutom av det reella säkerhetsläget också av människors trygghetskänsla och relationerna mellan olika befolkningsgrupper: rädslan för olika hot, vare sig de är verkliga eller upplevda, kan förhindra människor från att utöva till exempel sin fria rörlighet eller sin rätt till språk eller kultur. Olika befolkningsgrupper har också dels olika säkerhetsbehov, dels olika rädslor i anslutning till säkerheten. Det är mycket viktigt att beakta detta i säkerhetsplaneringens åtgärder. Därför siktar säkerhetsplaneringen på att förbättra både den objektiva säkerheten och den subjektiva trygghetskänslan.

Den trygghetskänsla som invånarna upplever följer vanligen inte den mätbara objektiva tryggheten såsom brotts- eller olycksfallsstatistiken. Det bästa sättet att få information om hur trygghetskänslan utvecklas är att regelbundet genomföra en enkät bland invånarna som utreder deras erfarenheter och synpunkter på bland annat brott och störande av ordning, otrygghet, utsatthet för brottsliga handlingar, beredskap samt olyckor och olycksfall. På så sätt får man både ny information och information som kompletterar myndigheternas uppgifter. Enkäten kan också utnyttjas för att utreda effekterna av säkerhetsåtgärder som genomförts i kommunen.

Säkerhetsplaneringen innebär också kommunikation och en god, öppen förvaltning. Med hjälp av den berättar man om de verkliga säkerhetsproblemen i området, om deras omfattning och om hur de åtgärdas samt om hur säkerheten främjas allmänt. Hög säkerhet kräver att verksamheten utvecklas kontinuerligt.

Säkerhetsplanering förutsätter stark samordning

Säkerhetsplaneringen och det övriga säkerhetsarbetet bör vara en naturlig del av verksamheten i kommunen, den ekonomiska regionen och landskapet. Därför ska säkerhetsverksamheten, såsom säkerhetsplaneringen och beredskapen, utgöra en del av kommunernas och landskapens *strategi*, till exempel så att de centrala punkterna i säkerhetsdokumentens omvärldsanalys och riktlinjer tas in i strategin. I *välfärdsberättelsen* bör man följa utvecklingen av säkerhetsproblemen i området med olika indikatorer. Medan säkerhetsplanen fokuserar på åtgärder ska välfärdsberättelsen ta fasta på uppföljningen av befolkningens välfärd och säkerhetsläget. Utöver de nationella indikatorerna bör kommunens och landskapets egen välfärdsberättelse även inkludera indikatorer enligt åtgärderna i säkerhetsplanen för deras eget område. Säkerhetsplanen och välfärdsberättelsen kompletterar varandra. På så sätt säkerställs att främjandet av säkerhet och välfärd har en stark förbindelse som erkänns i all verksamhet.

Att lyckas med säkerhetsplaneringen och att utnyttja de regionala och lokala resurserna fullt ut förutsätter samtidigt såväl ett starkt samordningsansvar som deltagande och engagemang på bred basis bland de olika aktörerna i området.

- Den part som ansvarar för säkerhetsplanen (*kommunen, den ekonomiska regionen* eller *landskapet*) ansvarar för ordnandet av samarbetet och för samordningen[2].

2 Till exempel enligt verksamhetsmodellen för trygghet i vardagen: https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/MarkoPalmgren.pdf

Det förutsätter att den högsta ledningen i kommunen och de planerade landskapen förbinder sig vid det gemensamma säkerhetsarbetet och att resurserna för det samordningsuppdrag som hör till säkerhetsplaneringen fördelas i enlighet med planens omfattning och omvärldens krav. Särskilt utsedda *säkerhetskoordinatorer, -chefer och -enheter* har visat sig vara bra lösningar i arbetet inom kommunen och den ekonomiska regionen.

- En *styr- eller ledningsgrupp* följer upp det tvärsektoriella genomförandet av säkerhetsplanen och ingår de avtal som genomförandet kräver. Gruppen rapporterar till den instans som godkänt säkerhetsplanen (t.ex. fullmäktige) och föredragande är den person som ansvarar för samordningen.

  Styrgruppen bör omfatta minst en representant för varje aktör som tilldelats uppgifter i säkerhetsplanen. Styrgruppens medlemmar ska ha tillräckliga befogenheter att representera sina organisationer med avseende på de resurser och beslut som åtgärderna kräver. Styr- eller ledningsgruppen leds av den instans som ansvarar för säkerhetsplanen (kommunen eller det planerade landskapet).

- Till stöd för det praktiska genomförandet och samarbetet i anslutning till säkerhetsplanen kan det bli aktuellt med att tillsätta ett *sekretariat* eller ett *arbetsutskott* som lyder under styrgruppen och där en del av de ansvariga aktörerna eller alla ansvariga aktörer i planen är representerade.

När organisationen har två steg (styrgrupp – sekretariat) ska man särskilt se till att de olika grupperna har ändamålsenliga uppgifter som inte överlappar varandra. Styrgruppen kan vid behov också inkludera andra underarbetsgrupper eller organ, till exempel för vissa utvalda teman.

Ovan presenteras en modell för säkerhetsplaneringsorganisationen, men organisationerna varierar enligt kommunens storlek och planens omfattning. Det är ändamålsenligt att utnyttja befintliga samarbetsstrukturer. Säkerhetsplaneringsorganisationens koppling till främjandet av hälsa och välfärd och till den gemensamma beredskapen behandlas närmare under punkten Säkerhet är välfärd, välfärd är säkerhet, s. 9.

De viktigaste säkerhetsaktörerna bör vara representerade i säkerhetsorganisationen på någon nivå (styrgruppen, sekretariatet eller nätverket). Aktörerna består förutom av myndigheter också av till exempel näringslivet, läroanstalter, högskolor och organisationer. Säkerhetsmyndigheterna på regionförvaltningsnivå (polisen och räddningsväsendet samt gränsbevakningsväsendet och tullen) bör åtminstone delta i säkerhetsplaneringen på landskapsnivå samt på kommunplanet i kommuner där de har betydande verksamhet. Medverkan i säkerhetsplaneringens åtgärder ska i de här organisationerna ansluta sig till

genomförandet av kärnuppgifterna och är en del av deras verksamhets- och ekonomiplanering.

Vid sidan av de formella strukturerna är det också viktigt att nätverka inom ramen för den lokala och regionala säkerhetsverksamheten. Nätverkandet främjar delaktigheten i säkerhetsarbetet och möjliggör bland annat förmedling av tysta signaler i säkerhetsarbetet bättre än de formella strukturerna.

Organisationerna är viktiga nätverkssamarbetspartner och utgör en resurs som ofta glöms bort. Många organisationer har kunskap och färdigheter som kompletterar myndigheternas kunnande. Organisationerna utför uppdrag som kompletterar myndigheternas tjänster. De är också en kanal till lokalbefolkningen eftersom de ofta arbetar i människornas vardag.

Med hjälp av nätverkande kan man effektivt engagera invånarna i området i säkerhetsarbetet genom att ordna olika invånarmöten, säkerhetsvandringar, säkerhetsenkäter och till exempel stöd för säkerhetsverksamheten i byarna. Genom att utnyttja flera olika metoder för deltagande ger man människor i olika ålder och med olika bakgrund möjlighet att delta. Dialogen med invånarna främjar också deras eget ansvarstagande i frågor som gäller deras säkerhet.

Sammansättningen av säkerhetsplaneringsorganisationen bör ses över åtminstone när en ny säkerhetsplan utarbetas. Under beredningen av en ny plan behöver man vanligen engagera flera aktörer än de som medverkat i genomförandet av den tidigare planen. Det ovan nämnda nätverkandet tjänar också det här syftet.

I arbetet på lokalplanet lönar det sig att också ta stöd av och utnyttja modeller för god praxis ur samarbetet med andra kommuner. I anslutning till kommunförbundet inrättades våren 2018 ett nätverk för säkerhet och kristålighet, som är öppet för alla och syftar till att stödja kommunernas arbete med säkerhet, beredskap och riskhantering.

Säkerhet är välfärd, välfärd är säkerhet

Säkerhetsplaneringen ligger mycket nära två andra säkerhetsfrämjande lokala samarbetsformer – *beredskapen* och *förberedelserna* samt *främjandet av hälsa och välfärd*. Därför är det viktigt att ur lokal utgångspunkt fastställa hur arbetet ska ordnas som helhet och till vilka delar man kan utnyttja gemensamma strukturer och processer.

De viktigaste skillnaderna mellan arbetsformerna har att göra med vilken del av ”värdekedjan för säkerhet” de syftar till att påverka:

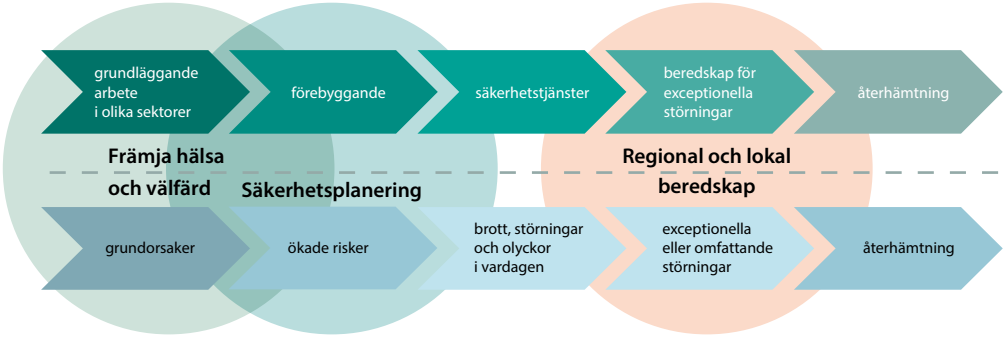

Diagram 1. Värdekedja för säkerheten

- Med *grundorsaker* avses de förhållanden och egenskaper i samhället och befolkningen som påverkar uppkomsten och frekvensen av säkerhetsproblem. Sådana är till exempel människornas välfärd, missbruksbeteende, utbildning, försörjning, mentala hälsa, delaktighet och barnens uppväxtförhållanden.

- Ökade risker avser fenomen som är mer konkreta än grundorsakerna, som har samband med vissa befolkningsgrupper, områden eller till exempel näringslivssektorer och som tar sig uttryck i olika säkerhetsproblem. Till exempel brottslighet bland marginaliserade unga män, trafikolyckor i tätorter eller otrygghet i de äldres boende kan utgöra ökade risker på lokalplanet.

- *Brott, störningar och olyckor i vardagen* är återkommande och sedvanliga säkerhetsproblem som vanligen åtgärdas genom myndighetsutövning – till exempel brottsutredning, räddningsinsatser och akutvård. Även andra aktörer, såsom den privata säkerhetsbranschen, avtalsbrandkårerna och stödtjänsterna för brottsoffer, spelar en viktig roll när det gäller att åtgärda brott, störningar och olyckor i vardagen.

- *Exceptionella eller omfattande störningar* uppträder sällan men orsakar betydande skada när de uppträder, vilket kräver *förberedelser*. Sådana är till exempel störningar i el- och värmedistributionen, stora trafikolyckor, extrema väderfenomen och omfattande våldsdåd. Förberedelserna ska planeras och genomföras regionalt och lokalt enligt säkerhetsstrategins samarbetsmodell för den totala säkerheten.

Säkerhetsplaneringen och beredskapen utgår i första hand från säkerheten – antingen i vardagen (säkerhetsplanering) eller i störningssituationer (förberedelser). Målen med att främja hälsa och välfärd är mer omfattande och i dem ingår förbättrandet av säkerheten.

Säkerhetsplaneringen kan skötas som en separat helhet eller som en del av processerna och strukturerna för främjandet av hälsa och välfärd eller de gemensamma förberedelserna. Det viktigaste är att de valda strukturerna inte utesluter aktörer och resurser som är viktiga för säkerhetsplaneringen. Det är också viktigt att samordna de olika planerings- och beslutsstrukturerna effektivt, fördela ansvaret tydligt och bedriva en övergripande verksamhet. Det kan stödjas till exempel genom gemensamma möten. Aktörerna inom säkerhetsplaneringen och förberedelserna är ofta desamma. Dessutom är omvärldsanalysen och prognostiseringen inom säkerheten gemensamma för både förberedelserna och säkerhetsplaneringen. Skillnaderna uppkommer i åtgärderna: säkerhetsplaneringens åtgärder syftar till att förebygga återkommande säkerhetsproblem i vardagen och förberedelserna till att fortsätta verksamheten så normalt som möjligt vid omfattande störningssituationer och under undantagsförhållanden.

Landskapets uppgifter i säkerhetsplaneringen

I och med den pågående regionförvaltningsreformen bereds en ny förvaltningsnivå i Finland, landskapsförvaltning. Enligt regeringens proposition med förslag till landskapslag (2.3.2017) kommer landskapet att tilldelas ett antal säkerhetsrelaterade uppgifter. De centrala uppgifterna med tanke på säkerhetsplaneringen är räddningsväsendet, den kontinuerliga regionala analysen av säkerhetsomvärlden, samordnandet av den gemensamma beredskapen samt sakkunnigstödet till kommunerna i främjandet av hälsa, välfärd och säkerhet och i det förebyggande missbruksarbetet.

Ur ett säkerhetsplaneringsperspektiv är landskapets uppgifter sektorsövergripande. Enligt den föreslagna lagstiftningen är landskapets uppgift förutom den regionala omvärldsanalysen också att producera sakkunnigstöd för kommunerna inom säkerhetsfrämjandet. Dessutom ansvarar landskapet för ordnandet av vissa tjänster som är centrala för den lokala säkerhetsplaneringen, såsom räddningsväsendet, social- och hälsovårdsväsendet och miljö- och hälsoskyddet. Landskapet ansvarar också för den allmänna strategiska utvecklingen av sitt område och säkerheten är en naturlig del av utvecklingsarbetet på det strategiska planet.

Hos kommunerna kvarstår dock uppgiften att främja befolkningens hälsa och välfärd samt bland annat småbarnspedagogiken, undervisnings-, ungdoms- och idrottsväsendet och

frågor som gäller den bebyggda miljön. Därför är det motiverat att kommunen efter att den nu planerade reformen trätt i kraft fortsättningsvis har en grundenhet för säkerhetsplanering. Landskapets säkerhetsplanering bör alltså komplettera och stödja verksamheten på det kommunala planet.

Eftersom kommunernas möjligheter, resurser och praxis i säkerhetsarbetet varierar har landskapet i praktiken ändå stor betydelse för säkerhetsplaneringen. Landskapets verksamhet kan stödja och komplettera kommunernas verksamhet bland annat på följande sätt:

- utarbeta och uppdatera en regional riskbedömning och bedömning av säkerhetsmiljön
- ge sakkunnigstöd i upprättandet, genomförandet och uppföljningen av säkerhetsplanen i de kommuner i regionen som har begränsat säkerhetsarbete inom kommunen eller den ekonomiska regionen
- skapa en lägesbild för säkerhetsplaneringen i regionens kommuner samt främja kommunernas inbördes säkerhetssamarbete
- anvisa resurser från landskapets tjänster (bland annat räddningsväsendet, social- och hälsovårdsväsendet) till det lokala arbetet enligt överenskommelserna i planerna för kommunen eller den ekonomiska regionen.

Om en separat säkerhetsplan upprättas för landskapet ska åtgärderna i den riktas på sådana säkerhetsproblem som är gemensamma för hela landskapet, som kräver resurser av landskapet eller andra regionala aktörer för att kunna lösas och som det är mest ändamålsenligt att hantera på landskapsnivå.

Landskapets säkerhetsplaneringsorganisation följer i tillämpliga delar kommunens organisationsstruktur som presenteras under rubriken Säkerhetsplanering förutsätter stark samordning på s. 8. Eftersom landskapens gemensamma regionala beredskap förutsätter att strukturer skapas (*säkerhets- eller beredskapsforum*) och aktörerna i stort sett är desamma som i säkerhetsplaneringen är det också ändamålsenligt att ordna uppgifterna inom landskapets säkerhetsplanering i detta sammanhang.

2 Åtgärdskort

I säkerhetsplaneringen ingår en stor variation av säkerhetsteman. Syftet med åtgärdskorten i de nationella riktlinjerna för säkerhetsplaneringen är att visa på helheter och verksamhetsmodeller som

a. man i statsrådets olika program, riktlinjer och underställda förvaltning förbundit sig vid på det nationella planet,
b. behöver genomföras lokalt eller regionalt, och
c. till sin kvantitet eller kvalitet utgör viktiga frågor i nästan hela landet.

Åtgärdskorten eller deras teman utgör således ingen uttömmande lista över säkerhetsplanernas innehåll.

Säkerhetstemana och deras betydelse varierar mellan regionerna. Kommunerna och regionerna är olika och deras säkerhetsläge, utmaningar och utvecklingsbehov varierar. Det är viktigt att varje säkerhetsplan fastställer målen för och tyngdpunkterna i arbetet för att förbättra säkerheten med hänsyn till säkerhetsläget, framtidsutsikterna och utgångsnivån i området.

Den lokala säkerhetsplanen kan till exempel ta upp följande teman:

- förebyggande och bekämpning av brottslighet
- förebyggande av olycksfall och olyckor
- säkerhet i boendet
- säkerhet för barn och unga
- säkerhet vid läroanstalter
- trafiksäkerhet
- förebyggande av marginalisering
- förebyggande av våldsam extremism
- säkerhet i företagsverksamheten
- bysäkerhet
- stärkande av gemenskap och delaktighet
- invånarnas egna säkerhetsfrämjande åtgärder

Minska brottsligheten bland unga

Ungdomen är en aktiv tid när det gäller kriminellt beteende. Majoriteten av de unga förbrytarna går vidare till ett vuxenliv utan brott, men nästan alla vuxna återfallsförbrytare har hamnat i en brottsspiral redan som unga. Att förebygga brottslighet bland unga är därför med tanke på minskandet av brottslighet överlag den viktigaste åtgärden på både lokal och nationell nivå. Unga som ofta begår brott blir också själva oftare än andra offer för brott. Man kan förebygga ungdomsbrottslighet bland annat genom att ingripa i individens marginalisering eller begynnande brottslighet. Att konkretisera följderna av brottsliga handlingar och att möta brottsoffer kan vara effektiva metoder när det gäller att förebygga kommande brott bland unga förbrytare.

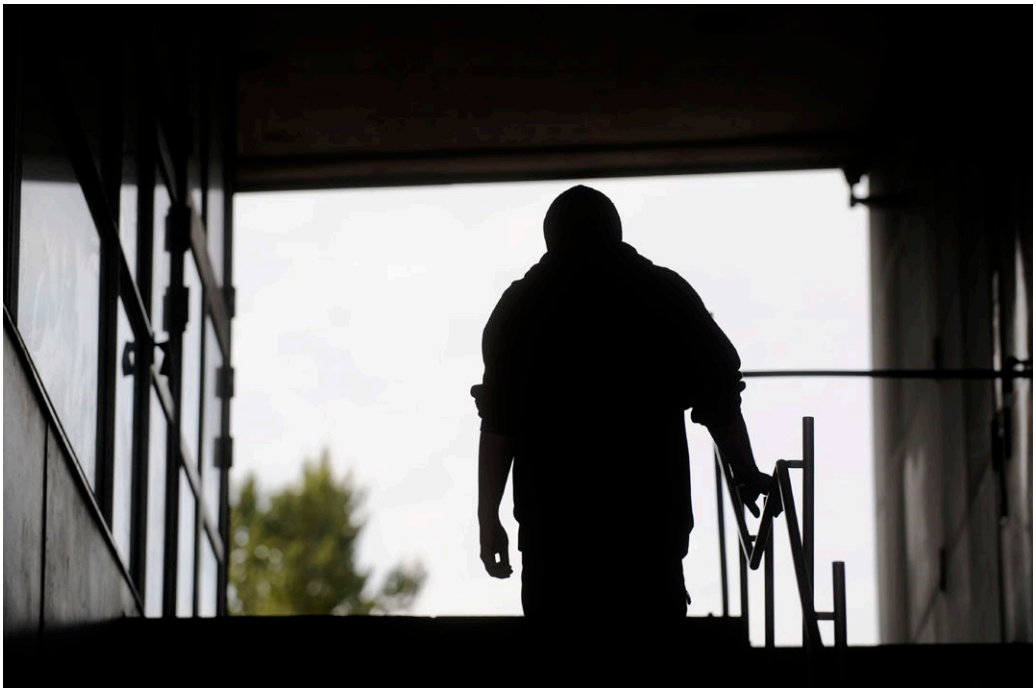

Vision

Unga i riskgruppen avstyrs från en kriminell bana. De ungas brottsspiral bryts genom att erbjuda dem de rätta tjänsterna och det rätta stödet i rätt tid.

Mål och åtgärder

1. Barn och unga som riskerar marginalisering upptas i processen för långvarigt stöd.

De som riskerar marginalisering identifieras vanligen på individnivå i ett mycket tidigt skede. Särskilt stor är brottsrisken bland pojkar som har fler än en riskfaktor. Långvarigt stöd som satts in i ett tidigt skede är kostnadseffektivt med tanke på brottsligheten,

barnskyddsåtgärderna och hälso- och sjukvården. Allmänt taget är det viktigt att det finns särskilda tjänster för barn och unga som hotas av marginalisering, såsom tjänster för uppsökande ungdomsarbete eller nätverkssamarbetstjänster som grundar sig på nätverksaktörernas anmälningar om oro.

- *kommunen* producerar i samarbete med organisationer en tjänst för långvarigt tidigt stöd (till exempel Iceheartsmodellen) för barn i området som hotas av marginalisering

2. Alla unga förbrytare har tillgång till Ankkurimodellens tjänster.

Med hjälp av modellen kan man ingripa i barns och ungas kriminella beteende och familjevåld i ett tidigt skede.

- *social- och hälsovårdens* tjänster ordnas så att Ankkuriverksamheten har tillräckligt med personresurser från social- och hälsovården
- *polisen* ordnar den polispersonal och övriga ramar som verksamheten kräver och ansvarar för samordningen av verksamheten
- *ungdomsväsendets* tjänster ordnas så att kompetensen och tjänsterna är tillgängliga i områdets Ankkuriverksamhet

3. Vid brott mot offentliga samfund som begås av minderåriga tillämpas medling.

Medlingsförfarandet har visat sig vara en effektiv verksamhetsform i synnerhet med unga förbrytare när det gäller att minska återfallsbrottslighet. Då kan barnet eller den unga konkret förstå det lidande och de skador som handlingen orsakat. När medlingsförfarandet görs till den ordinarie metoden vid brott mot offentliga samfund som begås av unga främjas tillämpandet av förfarandet på bred basis. Medling i brottmål ersätter inte brottsprocessen utan genomförs parallellt.

- *polisen* hänvisar brotten till medling
- *kommunen* och andra offentliga samfund tar initiativ till medling när de är målsägande vid brott som begåtts av unga

Indikatorer

1. Brott som begåtts av unga (15–29-åringar) i relation till antalet unga i området (polisens statistik, befolkningsuppgifter)
2. Återfallsbrottslighet bland unga (%, inom 3 år – Statistikcentralen)
3. Antal unga förbrytare per hemkommun i Ankkuriverksamheten (polisens statistik)
4. Brott som begåtts 15–29-åringar och som lösts genom medling, i relation till det totala antalet brott som begåtts av unga (medlingsbyråerna, polisens statistik)
5. Antal barn och unga som omfattas av tjänster inom det långsiktiga stödet

Närmare information

Verktyget marginaliseringens dynamik (på finska)

Förbättra de äldres boendesäkerhet

Finland är det snabbast åldrande landet i Europa. Enligt prognoserna kommer andelen personer som fyllt 65 år att ha stigit till 29 procent av hela befolkningen år 2060. Skiftningen i befolkningsstrukturen ställer nya krav på de äldres säkerhet, eftersom följderna av olyckor, olycksfall och brott ofta är betydligt allvarligare för dem än för den yngre befolkningen. Dessutom ökar risken för fall och olycksfall i och med att funktionsförmågan försvagas i de senare skedena av åldrandet. Äldre människor vill ofta bo kvar i sina hem så länge som möjligt, och även samhället lyfter fram hemvården som det primära alternativet framom anstaltsvården. De flesta olycksfallen bland äldre inträffar i hemmet. Fallolyckor är den största säkerhetsrisken i den äldre befolkningsgruppen, den vanligaste orsaken till akutvårdsuppdrag (cirka 15 % av alla uppdrag) och den tredje största faktorn som minskar befolkningens friska levnadsår i Finland.

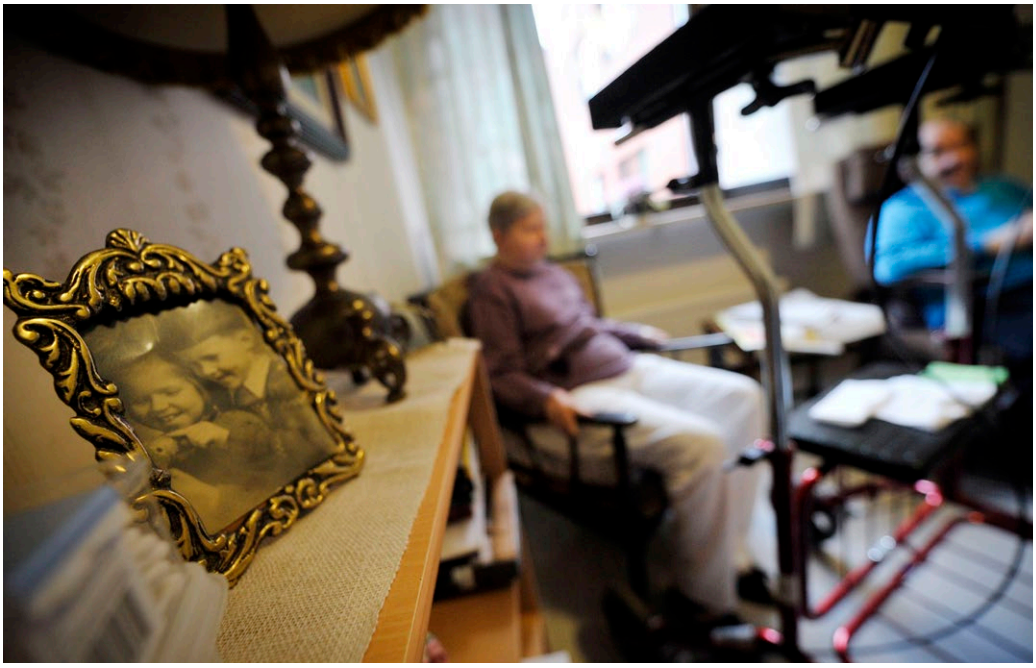

Vision

De äldre kan bo tryggt hemma så länge som möjligt.
Antalet lårbensbrott och huvudskador som orsakas av fall börjar minska trots att andelen äldre ökar i befolkningen.

Mål och åtgärder

1. **Kommunen och landskapet har fungerande samarbetsmekanismer för att identifiera och minska säkerhetsriskerna i de äldres boende (t.ex. Södra Karelens Kotona asumisen turvallisuus KAT 1, 2 och 3 samt Birkalands IKAT och EVAC)**

- *social-, hälso- och räddningssektorerna* samt *polisen* använder det förfarande för anmälan av brandrisk (RL 42 §) som utvecklats av räddningsverkens partnernätverk 2018.
- *social- och hälsosektorn* kontrollerar regelbundet säkerheten i hemmen under hembesök med hjälp av en checklista. Utifrån kontrollerna vidtas nödvändiga åtgärder för att förbättra de äldres boendesäkerhet.

2. Teknik för äldre, säkerhetsteknik och hjälpmedel utnyttjas i bred omfattning för att främja boendesäkerheten

- *social- och hälsovårdssektorn sprider kunskap* om teknik för äldre, säkerhetsteknik och hjälpmedel bland de äldre och deras anhöriga (till exempel med hjälp av Ikäteknologiakeskus (Teknikcentralen för äldre) Konstikoppa eller Centralförbundets för de gamlas väl vardagsteknikportfölj)

***3.* Äldre som löper stor risk för fallolyckor identifieras och för dem utarbetas individuella förebyggande åtgärder i enlighet med verksamhetsmodellerna (Ikinä, Kaatumisseula) som visat sig vara effektiva**

- *social- och hälsovårdssektorn* ansvarar för identifieringen av dem som riskerar fallolyckor och individuella förebyggande planer (till exempel i samband med hembesök), genomförs i samarbete med *myndigheter* och *organisationer*
- *kommunen* identifierar som en del av säkerhetsplanen eller på annat sätt de offentliga platser i sitt område där det ofta inträffar fallolyckor eller där risken för sådana är stor och vidtar behövliga åtgärder i samarbete med andra aktörer

Indikatorer

- Antal riskanmälningar till räddningsmyndigheterna per 100 000 invånare
- Antal branddöda som fyllt 65 år (Pronto)
- Vårdperioder bland 65 år fyllda till följd av fallolyckor/10 000 i motsvarande ålder (SOTKAnet)
- Lårbensbrott bland 65 år fyllda, % av befolkningen i motsvarande ålder (SOTKAnet)
- Vidtagna individuella förebyggande åtgärder i relation till antalet invånare i området som löper stor risk för fallolyckor (kommunstatistik)

Närmare information

Webbplatsen för de äldres boende (på finska)

Minska våldet i nära relationer

Med våld i nära relationer avses våld som utövas av en nuvarande eller tidigare partner, familjemedlem eller någon annan närstående person. Endast en liten del av våldet i nära relationer rapporteras till polisen. Offren för våld i nära relationer är en särskilt sårbar offergrupp eftersom tröskeln för att söka hjälp är hög, risken för våld ofta är ständigt närvarande och våldet i nära relationer ofta blir råare med tiden. En lika stor andel män och kvinnor har blivit offer för våld i nära relationer (cirka 20 %), men i de fall som kommit till polisens kännedom är 69 procent kvinnor. Antalet dödsfall till följd av våld har minskat under de senaste åren, men kvinnor dödas av sin partner tre gånger oftare än män. Bland äldre är den största våldsrisken övergrepp i en nära relation. Det kan också ta sig uttryck i försummad omsorg eller utpressning med ekonomiska motiv. Om det förekommer våld i parförhållandet i en familj löper också familjens barn stor risk för misshandel. Vart fjärde offer för familjevåld är ett barn. Långvariga följder av våld är bland annat psykisk ohälsa, självdestruktivt beteende och missbruk av alkohol och droger. En stor del av dem som använder sig av våld som vuxna har vuxit upp i en våldsam miljö.

Vision

Färre vuxna än tidigare möter våld i en nära relation och färre barn än tidigare utsätts för familjevåld. Stödbehövande personer identifieras i ett tidigt skede och våldsspiralen bryts med hjälp av rätt stöd och rätta tjänster i rätt tid.

Mål och åtgärder

1. För alla vuxna som utsatts för våld i nära relationer uppgörs med deras samtycke en våldsriskbedömning enligt modellen MARAK och en skyddsplan när situationen kräver det. Offren garanteras brottsoffertjänster genom aktiv hänvisning (förmedling av kontaktuppgifter).

- *socialväsendet, hälso- och sjukvården* och *polisen* hänvisar offren för våld i nära relationer till brottsoffertjänsterna. De tar dessutom tillsammans med *brottsoffertjänsterna* och med offrets samtycke initiativ till en våldsriskbedömning när de möter en person som utsatts för våld i nära relationer
- *socialväsendet* ansvarar för samordningen av verksamheten och ordnandet av det samarbete som krävs för genomförandet av säkerhetsplanerna.

2. För våldsutövarna finns behandlingsprogram dit de aktivt hänvisas.

- i området erbjuder olika *organisationer* behandlingsprogram som alla våldsutövare frivilligt kan gå med i. Ordnandet av programmen avtalas med *socialväsendet*.
- *socialväsendet, hälso- och sjukvården* och *polisen* hänvisar utövarna av våld i nära relationer till tjänster som är avsedda för dem.

Indikatorer

4. Fysiskt våld i nära relationer mot barn under det senaste året (polisens statistik)
5. Fysiskt våld i nära relationer mot vuxna under det senaste året (polisens statistik)
6. Antal offer som hänvisats till brottsoffertjänster i relation till det totala antalet fall av våld i nära relationer (brottsoffertjänsterna, polisens statistik)
7. Antal kunder som hänvisats till brottsoffertjänster i relation till det totala antalet fall av våld i nära relationer

Närmare information:

Institutet för hälsa och välfärd

Statistikcentralen: Familjevåld och våld i nära relationer

Främja goda relationer mellan befolkningsgrupper

Goda relationer mellan befolkningsgrupper innebär att de olika grupperna i ett område har en fungerande växelverkan med och respekt för varandra och att eventuella inbördes spänningar och konflikter hanteras så att de inte väcker rädsla eller tillspetsas till brott. Relationerna mellan olika befolkningsgrupper är något som genomsyrar samhällets alla områden och som har effekter som direkt syns i människornas vardag. Genom att främja goda relationer mellan befolkningsgrupper minskar man negativa fenomen såsom diskriminering, hatbrott och hatretorik samt segregering. Alla dessa försvagar både jämlikheten mellan individer och grupper och den lokala säkerheten. Genom att främja goda relationer mellan befolkningsgrupper påverkas jämlikheten och välfärden bland alla invånare och ökas förtroendet för samhället.

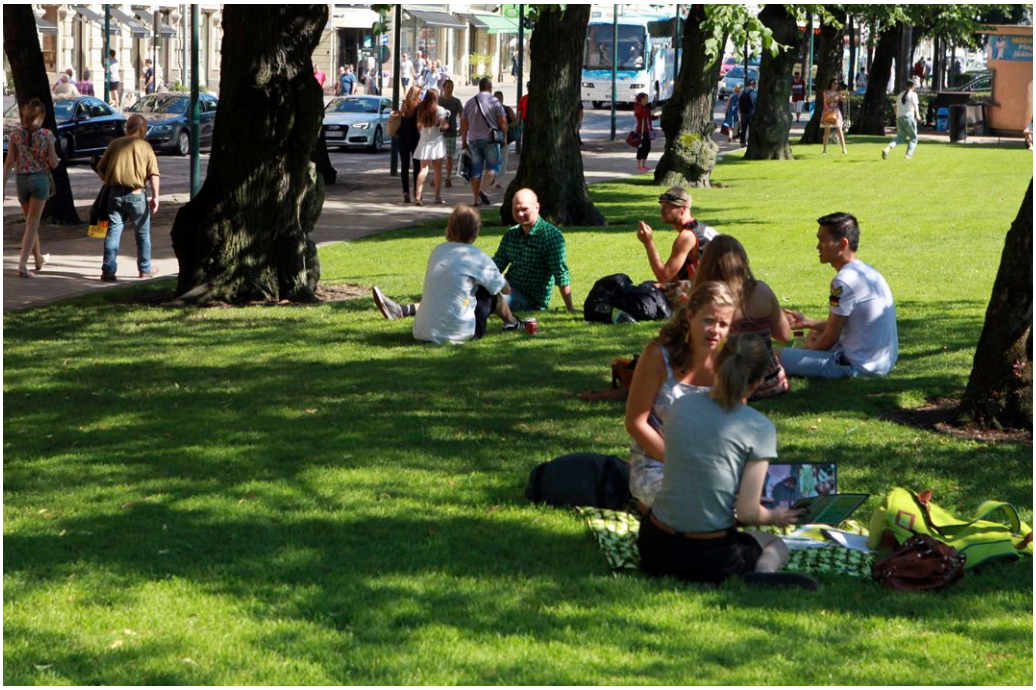

Vision

Människor lever tillsammans utan spänningar oberoende av bakgrund och litar på varandra och på samhällets institutioner.

Mål och åtgärder

1. **Myndigheterna och frivilligorganisationerna känner till relationerna mellan de centrala befolkningsgrupperna i området, i synnerhet spänningarna mellan grupper.**

- *kommunen* kan identifiera fenomen såsom polarisering och konflikter som försämrar relationerna mellan befolkningsgrupper och säkerheten
- *kommunen* följer läget regelbundet i samarbete med andra myndigheter och *organisationer* och *sammanslutningar* som representerar olika befolkningsgrupper

2. Observerade konflikter mellan befolkningsgrupper åtgärdas genom systematiskt medlingsarbete.

- *kommunen* har etablerat arbetssätt för att lätta upp spänningar och hantera konflikter samt för att bygga upp en växelverkan med förebyggande effekt
- kommunen ordnar behövliga gemenskapsmedlingstjänster (till exempel Naapuruussovittelu) i samarbete med *organisationer*, regionala *byråer för medling i brott- och tvistemål* samt andra myndigheter

3. Icke-diskriminering och likabehandling säkerställs för minoritetsgrupperna i de offentliga tjänsterna och de offentliga rummen.

De offentliga tjänsterna och rummen representerar ur olika minoriteters synvinkel ofta majoriteterna och deras behov. Det sätt på vilket likabehandling genomförs i dessa tjänster och rum blir en viktig del av relationerna mellan majoriteter och minoriteter.

- *kommunen* genomför likabehandlingsplanering i samarbete med *organisationer, näringslivet* och andra aktörer (inkl. förebyggande av diskriminering och hatbrott)

Indikatorer

1. Uppföljning av likabehandlingsplanerna (enkäter)
2. Relationerna mellan de centrala befolkningsgrupperna (enkät)
3. Diskrimineringsupplevelser (enkät)

Närmare information:

www.hyvätväestösuhteet.fi

Miten meillä menee? Kartoitus väestösuhteiden tilasta Suomessa - painopisteenä vastaanottokeskuspaikkakunnat

Bostadsområdesinriktat grannskapsarbete

Förebygga säkerhetsproblem som orsakas av alkohol

Droger (inkl. tobak) orsakar årligen direkta och indirekta kostnader på cirka 4,2 miljarder euro för samhället. Alkohol är den vanligaste bidragande faktorn bakom våld, olyckor och olycksfall. Alkoholanvändning, i synnerhet i berusningssyfte, ökar risken för att både göra sig skyldig till och bli offer för våldsbrott. Till exempel nivån på alkoholrelaterade brott mot liv är 4,5 gånger högre i Finland än i Sverige. Cirka en femtedel av dödsfallen i trafiken är rattfyllerifall. Missbrukare har ofta många slags problem med hälsan, försörjningen och säkerheten. Man bör särskilt ingripa i ungas och minderårigas alkoholbruk eftersom alkoholbruk som inletts i ung ålder har ett starkt samband med alkoholisering och relaterat våld.

Vision

Våldet, olycksfallen, olyckorna och ordningsproblemen som relaterar till alkohol och droger minskar med 10 procent från 2018 till 2025.

Mål och åtgärder

Alkoholskadorna minskas genom övergripande lokal verksamhet.

- *kommunen* genomför verksamhet som siktar mot att minska skador som beror på alkohol, tobak och penningspel enligt verksamhetsmodellen Pakka i samarbete med *näringslivet, organisationer* och andra *myndigheter*.
- Det säkerställs att metoder för tidig identifiering och tidigt stöd
- används och att kunderna smidigt hänvisas till vård i *kommunens* och *de planerade landskapens* olika
- tjänster (till exempel gemensam praxis, avtal med serviceproducenter)

Indikatorer

1. Gripanden av berusade (polisens statistik)
2. Mycket berusad minst en gång i månaden, % av eleverna i åk 8 och 9 (skolhälsoenkät)
3. Minderårigas anskaffning av alkohol i detaljhandeln, % av eleverna i åk 8 och 9
4. Rattfyllerifall som kommit till polisens kännedom/1 000 invånare (polisens statistik)
5. Misstänkta våldsbrott som begåtts av alkohol- eller drogpåverkade/1 000 invånare (polisens statistik)

Närmare information

Institutet för hälsa och välfärd

Säkerheten i offentliga rum

Människor tillbringar allt mer tid i offentliga eller halvoffentliga rum. Sådana är till exempel köpcenter och, under den varma årstiden, öppna platser såsom parker, torg och stadskärnor.

Den bebyggda miljöns och byggnadernas egenskaper påverkar till exempel antalet olycksfall, olyckor och brott samt känslan av otrygghet. De allvarligaste säkerhetsriskerna i fråga om offentliga rum gäller våld och rädsla för våld. Våldsdåd och störande beteende tenderar att koncentreras till små områden, vissa punkter, i stadsrummet. När omgivningen känns trygg ökar människornas förtroende för varandra och de sporras till att använda det offentliga rummet, vilket ytterligare förbättrar säkerheten.

Vision

Människorna kan röra sig i allmänna och offentliga rum utan rädsla för brott, störande av ordningen och olyckor.

Mål och åtgärder

1. **Platser där det ofta förekommer olika störningar i den allmänna ordningen eller säkerheten, eller olyckor, identifieras och görs tryggare**

- *Kommunen* utarbetar regelbundet en hot spots-analys i samarbete med *polisen* och *räddni*ngsväsendet och ingriper i de problem som identifierats i hot spots-analysen med stadsplaneringens och den situationella preventionens medel
- Hot spots-analysen kompletteras genom att höra invånarna i de olika områdena på lämpligt sätt (invånarforum, säkerhetsenkät, intervjuer osv.)

2. De platser som är kritiska med tanke på den allmänna säkerheten har identifierats och fått specifika räddnings- och säkerhetsplaner

- *Kommunen* kartlägger platserna och gör upp säkerhetsplanerna för dem i samarbete med de för varje plats centrala aktörerna (polisen, räddningsväsendet, akutvården, köpcentren osv.)

Indikatorer

Utvecklingen av trygghetskänslan följs upp med hjälp av enkäter på hot spots-platserna

Närmare information:

Turvallinen kaupunki. Näkökohtia rakennetun ympäristön suunnitteluun ja toteutukseen

Turvallinen asuinalue. Tampereen Muotiala suunnitelmissa ja kokemuksissa

Begrepp

Platsspecifik säkerhetsplan

Plan som syftar till att främja säkerheten på en viss plats (till exempel i en skola eller ett köpcenter), i ett visst område eller inom en viss verksamhet.

Lokal säkerhetsplanering

Lokalt eller regionalt samarbete som syftar till att minska antalet brott, störningar, olyckor och olycksfall inklusive de skador som dessa orsakar samt till att upprätthålla eller öka säkerheten och trygghetskänslan i området. Med hjälp av lokal säkerhetsplanering ökas invånarnas kännedom om hur deras säkerhet och trygghetskänsla kommer att förbättras.

Lokal säkerhetsplan

Plan som uppkommer som ett resultat av den lokala säkerhetsplaneringen eller utvecklings- och åtgärdsprogram som gäller den lokala eller regionala säkerheten. Den lokala säkerhetsplanen beskriver de konkreta åtgärderna för att till exempel förbättra säkerheten inom kommunens område och för de människor som bor där.

Beredskapsplanering

Planering som försiggår under normala förhållanden. Skyldigheten att vidta förberedelser anges i 12 § i beredskapslagen (2011/1552).

Beredskapsplan

Plan som uppkommer som ett resultat av beredskapsplaneringen.

Förberedelser

Verksamhet som säkerställer att uppgifterna kan skötas så störningsfritt som möjligt och som inkluderar de avvikande åtgärder som eventuellt behövs i händelse av störningar och under undantagsförhållanden.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriö PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Inrikesministeriet PB 26, 00023 Statsrådet

www.intermin.fi